

Ümmetin Uzun Soluklu Yürüyüşü

[ANASAYFA](#)[HAKKIMIZDA](#)[KURULUŞLARIMIZ](#)[YAYINLARIMIZ](#)[YAYINEVLERİMİZ](#)[GALERİ](#)[ARŞİV](#)[İLETİŞİM](#)

BALFOUR DEKLARASYONU: BİR ULUSA VERİLEN VAATTEN DAHA FAZLASI

“Nihayetindeyse Filistin’deki Arap muhalefetine ve Britanya’nın hasmane tavrına rağmen 600.000 Yahudi, İsrail devletinin kurulması için Siyonistler tarafından yeterli görülecekti. Eğer Rostow’un yaptığı gibi bir kıyaslamaya gidebileceksem yakın zamanda İngiliz Başbakan Theresa May’in Benjamin Netanyahu’yu Balfour Deklarasyonu’nun 100. Yılı adına Londra’ya davet etmesini gündeme getirmek isterdim. Zira Netanyahu, Britanya’nın Yahudilere yönelik alicenaplığını gösterdiği 1917 ile sırtını döndüğü 1939 yılları arasında mutlaka bir bağ kuracaktır.”

“1917 yılına gelindiğinde ortada ne bir Milletler Cemiyeti ne de bir Birleşmiş Milletler gibi uluslararası bir kuruluş yoktu. Fakat itilaf kuvvetlerinin mutabakatıyla uluslararası düzenin modern versiyonu yavaş yavaş belirginleşmeye başlamaktaydı. İşte Balfour Deklarasyonu, henüz imzalanmadan önce ardında bahsi geçen bu mutabakatın ağırlığını barındırıyordu. Bu yeni müzayede usulüne dayanan uluslararası nizam, bize neden

Balfour Deklarasyonu'nun sonrasında Milletler Cemiyeti vasıtasıyla Filistin'i Britanya'nın tekeline verdiği konusunda yardımcı olabilir."

BALFOUR DEKLARASYONU: BİR ULUSA VERİLEN VAATTEN DAHA FAZLASI

Deklarasyonun yüzüncü yılı sadece İsrail'in dünya üzerindeki meşruiyetinin bir dönüm noktası olarak anılmamalı aynı zamanda Siyonizmin Yahudiler arasındaki nüfuzunu arttırdığı bir milat olarak da görülmeli. Londra'dan New York'a, Kiev'den Odessa'ya Yahudiler coşku içerisinde. İsaiah Friedman şöyle yazıyor: "Kasım 1917 yılından sonra Yahudi halkı asla eskisi gibi olmadı... Siyonistler muhteşem bir zafer kazandılar. Bundan böyle, Siyonistler Yahudi halkı içerisinde en merkezi ve en dinamik rolü elde etmiş oldu."

Martin KRAMER

1930 yılına gelindiğinde Britanya koloni idaresi, Siyonistlerin Balfour Deklarasyonu'ndan cayma olarak yorumladıkları bir bildiri yayınlıyacaktı. 1917'de deklarasyonu gündeme getiren David Lloyd George'un hükümeti artık görev başında değildi ve bizatihi kendisi politik kariyerinin sonuna gelmişti. Hükümetin bu politikasına karşı yaptığı sert bir konuşmada deklarasyonu hasır altı etmeye yönelik yürütülen çabaların meşru olmadığından bahsediyordu, zira deklarasyon İtilaf devletlerinin tamamının mutabakatı üzerine ortaya konulmuştu.

"Hepinizin de kabul edeceği üzere savaş sırasında dünyanın her yerinde İtilaf kuvvetleriyle iyi ilişki gözeten Yahudi topluluklarının güvenliğini tesis etme konusunda bir endişemiz vardı. Balfour Deklarasyonu ise sadece bizim çıkarlarımız değil aynı zamanda tüm İtilaf kuvvetlerinin çıkarları için göz ardı edemeyeceğimiz bir desteği elde etmek adına yapılan bir girişimdi. Aynı zamanda hatırlatmak isterim ki bu deklarasyonun hem politikası hem de fiiliyatı bizim ve ABD öncülüğündeki diğer İtilaf kuvvetlerinin temsilcileriyle ortaya konulmuştur."

Fiiliyatta tüm İtilaf devletlerinin bu deklarasyona dair benzer bir politikayı paylaştığını iddia etmek biraz abartı olacaktır. Fakat Lloyd George, benim tam da bu yazımda bahsini açmak istediğim unutulmuş bir gerçekliğe işaret ediyor. 1917 yılına gelindiğinde ortada ne bir Milletler Cemiyeti ne de bir Birleşmiş Milletler gibi uluslararası bir kuruluş yoktu. Fakat İtilaf kuvvetlerinin mutabakatıyla uluslararası düzenin modern versiyonu yavaş yavaş belirginleşmeye başlamaktaydı. İşte Balfour Deklarasyonu, henüz imzalanmadan önce ardında bahsi geçen bu mutabakatın ağırlığını barındırıyordu. Bu yeni müzayede usulüne dayanan uluslararası düzen, bize neden Balfour Deklarasyonu'nun sonrasında Milletler Cemiyeti vasıtasıyla Filistin'i Britanya'nın tekeline verdiği konusunda yardımcı olabilir. Zira şu sıralar basitçe sırf kendi emperyalist çıkarlarını gözeterek bu talihsiz bildiriye yeniden gündeme getirenler ya onun tarihini bilmiyor ya da göz ardı ediyor demektir.

Nicholas Rostow, deklarasyon konusunda kâfi derecede bir birikime sahip ve şükür ki bu alanda ortaya koyduğu geniş çaplı çalışmalar vasıtasıyla İsrail'in resmi kuruluşuna yönelik bir portreyi tasvir edebiliyoruz. "Geçmiş göz ardı etmek sadece hatalı politikaları tekrarlamamıza sebebiyet vermez" diye yazıyor kendisi, "Hepimizin bu konuda BM'deki yasa tasarılarından ve Uluslararası Adalet Mahkemesi'nin hükümlerinden görebileceği üzere, geçmişe yönelik kasıtlı yahut kasıtsız kayıtsızlık bizi kesinlikle adaletsiz bir duruma sürüklemekte."

Tabii ki de bu kayıtsızlık ve göz ardı etme davranışlarından bazıları kasti. Sözelimi Britanya'nın "unuttuğu" Balfour Deklarasyonu'na yönelik anlayışı göz önünde bulunduralım. 1922 yılına gelindiğinde erken bir Britanya resmi bildirisi, Deklarasyonu savaş sonrası koşulların içinde yeniden değerlendirecekti. Buna göre Yahudiler, "bir müsamaha olarak değil kanunen Filistin topraklarında yaşama hakkına sahip olmalıydı." Manda yönetimi ise bu bildiriye, "ülke içerisinde kalıcı yerleşime sahip olan Yahudilerin Filistin vatandaşlığını temin edebilmesi için kolaylık sağlayacak" yeni bir ulusal hukukun zorunlu olduğu şeklinde yorumlayacaktı.

Balfour Deklarasyonu ve Hıristiyan Siyonizmi

Balfour Deklarasyonu bir Yahudi devletinin kurulması için araç olarak görülsün ya da görülmesin şu gerçeği göz ardı edemeyiz ki, Filistin topraklarını Yahudiler için bir "ev" niteliğine büründürmesi vasıtasıyla Yahudilerin bu bölgedeki statülerini değiştirmiştir. Eğer insanlık tarihinde kara bir leke varsa o da Yahudilerin "tarihi bağlar" dedikleri meziyet vasıtasıyla bir yeri işgal ederek ikamete açmayı "doğal bir hak" olarak görmeleridir. (Balfour Deklarasyonu bu sayede İsrail'in ortaya attığı "her Yahudi bu ülkeye bir 'oleh' olarak gelme hakkına sahiptir" ilkesini barındıran 1950 tarihli "Dönüş Yasası"ni öngörmüş oluyordu.)

1939 tarihli başka bir resmi bildiriye göz atıldığında ise Britanya'nın tam tersi bir politika güttüğü görülebilir. Bildiri, kısıtlanmış bir beş yıllık göç hareketinin ardından "Filistinli Arap hükümeti kabul etmediği müddetçe daha fazla Yahudi göçüne izin verilmemesini" içeriyordu. Yahudi hakları göz ardı edilecek ve Yahudiler nihayetinde Filistinli Arap yönetiminin müsamahasına bırakılacaktı.

Peki Britanya'nın gerekçesi neydi? 1922-1939 yılları arasında Britanya sadece 300.000 Yahudi'nin Filistin'e yerleşmesine izin vermişti. Yahudiler ülke nüfusunun üçte birini oluşturmaktaydı. Bu yeterli değil miydi?

Bu sırada Avrupa'da 9,7 milyon Yahudi yaşıyordu. Altı yıl sonra bu rakamın 6 milyonu ölecekti, hatta Britanya bile geride kalan kesimi Filistin'den uzak tutma konusunda kararlıydı. Gerekçe şuydu: eğer Filistin içerisindeki Yahudi oranı genelin üçte birine tekabül edecekse, bu rakamlarla Yahudilerin bir devlet kurması olanaksız görünüyordu. Böylece Britanya 1922 yılında kararlılık gösterdiği Yahudilerin Filistin'de hukuki bir statü elde etmelerine yönelik politikasından vazgeçmiş oluyordu.

Nihayetindeyse Filistin'deki Arap muhalefetine ve Britanya'nın hasmane tavrına rağmen 600.000 Yahudi, İsrail devletinin kurulması için Siyonistler tarafından yeterli görülecekti. Eğer Rostow'un yaptığı gibi bir kıyaslamaya gidebileceksem yakın zamanda İngiliz Başbakan Theresa May'in Benjamin Netanyahu'yu Balfour Deklarasyonu'nun 100. Yılı adına Londra'ya davet etmesini gündeme getirmek isterdim. Zira Netanyahu, Britanya'nın Yahudilere yönelik alicenaplığını gösterdiği 1917 ile sırtını döndüğü 1939 yılları arasında mutlaka bir bağ kuracaktır.

Allan Arkush benim Balfour üzerine yaptığım bu çalışmaya birçok değerli katkılarda bulundu. Özellikle savaşın en çetin geçtiği 1917 yılında Britanya, Fransa, İtalya, ABD ve Vatikan'ı motive edebilecek muhtemel olasılıklar hakkında. Birinci Dünya Savaşı hakkında çalışmalar yürüten bazı tarihçiler bazen bu motivasyonlar üzerine ortak bir mutabakata varabiliyorlar, fakat bu varsayımlar çoğu kez sonuçsuz kalabiliyor. Genellikle mutabakata varılan sonuç Siyonizm projesinin hayata geçirilmesiyle alakalı ve çoğu kez bu yöndeki yorumların dayandığı temel nokta ise İtilaf devletlerinin bu proje vasıtasıyla gözetilecekleri çıkarlarından başka bir şey değil. Arkush şu konuda kesinlikle haklı ki itilaf kuvvetlerinin harbin seyrini lehlerine döndürmek için ortaya koyduğu bu düzenlemeler savaşın ortasında halklar tarafından tercih edilmiş değil liderler tarafından devletlerinin çıkarları gözetilerek dikte edilmiş gibi gözükmekte.

Tabii ki bu durum Balfour Deklarasyonu'nun tesirini o gün azaltmadı bugün de azaltmaz. Tüm aykırılık ve uzlaşmaları da içine alarak uluslararası meşruiyet zemini, her zaman uluslararası siyasetin gidişatıyla şekillenir. Sözelimi, BM'nin 1947 yılındaki 181 sayılı "Filistin ve İsrail olmak üzere uluslararası düzeyde tanınacak iki devlet" önerisi eğer Stalin önderliğindeki SSCB'nin ağırlığı ortaya koyulmamış olsaydı asla kabul edilmezdi. Neden Stalin'in böyle bir tavır takındığı ilginç bir hikâye fakat kararının da meşru olup olmadığı ayrı bir konu.

1917 yılında Filistin topraklarına Yahudi göçünün desteklenmesi kuşkusuz İtilaf kuvvetlerinin başını çeken güçlerin de hesaplarını yeniden gözden geçirmelerine sebebiyet verecekti. Çoğu için bu göç, kurmak veya genişletmek istedikleri imparatorluklarının fonksiyonel bir aracı olabilirdi. Fakat tuhaf olan şuydu ki eninde sonunda bu güç unsurlarının neredeyse tamamı Siyonizmin önünü açacak bir politika eğilimine doğru yönelmekteydiler. Bu güç unsurlarının arasında sadece birbirleriyle sürekli mücadele halinde olan Britanya, Fransa ve İtalya gibi imparatorluklar değil aynı zamanda otonomiye destekleyen ABD ve hatta tarihsel olarak Yahudilerin kendisi için Stalin'den pek de farkı olmayan Vatikan dahi bulunuyordu. İşte bu da bu konuda uluslararası meşruiyet zeminini etkili kılan şeyin ta kendisiydi: birçok nüfuzlu ve güçlü ülke Yahudi kartını kullanabilmek için hizaya girmiş oluyordu.

Arkush şu konuda da haklıydı, Balfour Deklarasyonu'nun İtilaf kuvvetleri için ayakları yerde, gerçekçi motivasyonu, yüz yıl öncesinin demokrasilerinin vatandaşlarına hitap etmeyi doğaldır ki içeriğinde barındırmıyordu. Arkush başka bir yorum ortaya atacaktı, ona göre Deklarasyonun ardındaki en büyük teorik motivasyon gücü, Protestan Hıristiyanlığın uzun vadede Filistin'in Yahudilere geri verilmesine yönelik düşüncesiyle ilişkiliydi. Tıpkı Britanya kabinesindeki birçok üyenin olduğu gibi Wilson ve Balfour'un da bu düşüncüyü benimsediğini görebiliriz. Arkush altını çizerek Balfour Deklarasyonu'nun bugünün okuyucuları için dahi büyük bir meşruiyet zemininin parçası olduğunu iddia etmektedir. Kuşkusuz bu doğru olmalı, hatta denilebilir ki Deklarasyonun Royal Albert Hall hatırasına 7 Kasım'da planlanan anma töreni doğrudan Hıristiyan siyonizminin bir girişimidir.

Hıristiyan Siyonizmi ile olan muhtemel bağ, İsraili eleştirmenlerin de gündeme getirdiği bir konudur. Henüz sonlamamış akademik bir müzakere de İsrail'in "yerleşimci sömürgeciliği" üzerine çalışmalarıyla tanınmış bir zat, on dokuzuncu yüzyıl Britanya'sında beklenmedik şekilde ortaya çıkmış "Yahudilerin Siyon'a dönüşünü" planlayan bir dizi hararetli konuyu tasnif ettiği "Balfour Deklarasyonu'nun Yüzyılı" adlı bir çalışma hazırlamıştı. İsraili İlan Pappé de benzer kapıya çıkan bir düşüncüyü ortaya koymuş ve fikrini şu şekilde sonlandırmıştı: "Kısaca tarih bizi on dokuzuncu yüzyıl Hıristiyan Siyonizm hareketinden Balfour Deklarasyonu'nda bu düşüncenin teorilerini yürürlüğe koyacak yirminci yüzyıl politikacılarıyla baş başa bırakmaktadır." (Ona göre, deklarasyon Britanya'nın "nihai hiyanetiydi")

Entelektüel veya akademik perspektiften baktığınızda buna benzer yorumlar çoğu kez Balfour Deklarasyonu'nun Kitab-ı Mukaddes'in romantik tevili bir tür "kurgulanmış kurtarıcılık" rolüyle ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu tevilat açıkça Hıristiyan Evanjelist düşüncesindeki liberal tepkisellik hareketine sırtını dayıyor. Hakkında ne denirse densin, Balfour Deklarasyonu ile Hıristiyan restorasyon hareketleri arasında bir bağ kurmak onu, bir Yahudi devleti fikrine henüz sıcak bakmayan hiç kimse için referans alınabilecek bir temel kılmamaktadır.

Fakat Arkush'un da hatırlattığı üzere ben de bu düşüncenin kökenlerinin ciddi tarihsel kaynaklara dayandığını zannetmiyorum. Her şeyden önce hiçbir olay bize bu Evanjelist söylemin iddia ettiği üzere Kitab-ı Mukaddes ile ilişkilendirilmiş doğrudan bir bağı kuramaz. İsraili bir tarihçi benzer bir şekilde yakınmaktaydı: "Hıristiyan Siyonizminin kaynakları çoğu kez birbirlerini tamamlayan bir pazılın parçaları gibi okunuyor, bir yandan Lord Shaftesbury, George Eliot, Laurence Oliphant ve onların çağdaşları ile bağlantılar kuruluyor, diğer yandan ise yeri geldiğinde bu bağlantılar sırf kurnazca hazırlanmış Balfour taslağının tarihsel arka planıyla ilişkilendiriliyor. Aslına bakılırsa, reformistler sürekli Ortodoks söylem dışında olmak ve dini alanda tuhaf görüşleriyle suçlanmışlardır."

Balfour Deklarasyonu ve Sonrası

Bu konu hakkında arşivlerin açık olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda, Britanya'nın yukarıda sayılan teolojik varsayımlardan ziyade gayet makul politik gerekçelerle bu işin arkasında olduğu fark ediliyor. Filistin tıpkı Mısır ve Hindistan gibi bu dönemde Britanya kolonilerine yönelik benzer tartışmaların içeriğini taşıyordu. Tarihçi Isaiiah Friedman'ın da dediği gibi "Resmi kayıtlar göstermektedir ki fikir ve düşünceler politikaları belirlemez". Jon Kimche de sırf bu benzer düşünceden sebep Balfour Deklarasyonu üzerine yazdığı kitabının başlığına "Romantik olmayanlar/Gerçekçi düşünenler" koyacaktı. Ona göre Deklarasyon "Siyonistlerle yapılan tam manasıyla fonksiyonel ve gerçekçi bir iş anlaşmasından ibaretti."

Coin Shindler ise Balfour Deklarasyonu henüz ortaya çıkma aşamasındayken bireysel figürlerin üzerindeki etkisini araştıracaktı. Öyle görülüyor ki Nahum Sokolow'u yeniden keşfim birçok okuyucuyu cezbetmiş. Sokolow'un diplomatik icraatları ve münakaşaları Birinci Dünya Savaşının ardından Yahudi dünyasında hızla yayılmaya başlamıştı, elbette abartılmış bir şekilde. Bu tespit bir roman ve piyes yazarı olan Sholem Asch tarafında 1923 yılında tasdik edilecekti:

"Polonya'da eskiden kalma bir ibadethanede, öğle ve akşam ibadetleri arasında genç bir adam sobanın üzerine oturur, Sokolow'un hikâyelerini anlatırdı. Onun kraliyete yaptığı yolculuğu, imparator ve prenslerle karşılaşmalarını, Papa ile buluşmasını tekrar tekrar anlatırdı. Hikâyelerde her biri Sokolow ile tanışıp muhabbet etmekten memnuniyet duyar, onun hikmetini 70 dilde dinlemekten zevk alırlar ve tebaalarını yönetmek için ona danıştırlardı. Ve Sokolow da ferasetiyle onları doğru yola yönlendirir, savaştan uzak tutup barışa çağırır ve Yahudi soydaşlarına arka çıkan/onları gözetken bir figür olmayı da ihmal etmezdi."

Asch'ın bunu yazdığı sırada, Sokolow tıpkı Chaim Weizmann misali bir tür kahraman figür olarak görülüyordu. Bense Sokolow hakkında yeteri kadar kaynakçaya sahip olamamanın şokunu tasvir eden Allan Arkush'a katılıyorum. Fakat, Siyonist ve İsraili liderler tarihte oynadıkları roller sebebiyle hep hatırlanacak ve yad edilecekti.

Bunun bir sebebi hafızlarını canlı tutmak için ciddi çalışmalar yapan maharetli havarilere sahip olmalarından kaynaklanmakta. Kendi isimlerini taşıyan enstitüler kurarak tarih boyunca uzun vadeli girişimlerde bulunmaktalar. Sözgelimi, Weizmann Meyer Weisgal'da böyle bir takipçi kitlesine sahipti. Colin Shinder üzerindeki etkisi hissedilen Vladimir Jabotinsky, Joseph Schechtman'ın ekibinden sadece biriydi. Ve her iki lider de kendi hayat hikayelerini yazdılar ve her ikisinin de savaş boyunca oynadıkları rol asla göz ardı edilemez. Shindler açık gönüllülükle Jabotinsky'in çalışmalarına katkıda bulunacaktı, tıpkı bana katkı da bulunduğu gibi.

Sokolow ise bu kabiliyete sahip değildi. Çünkü onun en sadık takipçisi kızı Celina ve oğlu Florian'dı. Şahsi sekreteryası ve fizikçisi olarak yanında bulunan kızı Celina, babasının ölümünün ardından onun Londra'daki evini adeta bir mabede çevirecek ve sırf kendilerine has bir enstitü kurulmaması hasebiyle İsrail hükümetinin Sokolow'a ait arşivin taşınması talebini reddedecekti. Nihayetindeyse babasına ait tüm çalışma ve mektupları Merkez Siyonist Arşivine teslim edecekti, fakat ona dair ciddi bir eser ortaya koyulmayacaktı. Gazeteci oğlu Florian ise babasında dair pek de akademik olmayan okunası bir biyografi yayınladı.

Fakat diğer sebep daha fazla tatmin edici. Herhangi bir şeyi hatırlamak için halihazırda bugüne hitap eden hareketli bir gerekçeye ihtiyaç duyarız. Weizmann ve Jabotinsky tıpkı Herzl ve Ben-Gurion gibi efsaneleştiler. Tarihçiler tarafından kabul göreceği üzere herhangi bir tarihsel kayıttan ardından iz sürmenin ödülü o konuya dair doğru bir kanaate ulaşmaktır, peki böylesi bir durumda Siyonizm ve İsrail'in kolektif zihninde 1917 civarı Sokolow'un tutum ve davranışlarına yönelik nasıl bir tasavvur vardı?

Öncelikle, Sokolow'un en önemli başarısı, İsrail'in hiçbir zaman tek bir dostu dayanmamasını telkin eden akıllıca hatırlatmasıydı denilebilir. Eğer Sokolow 1917 yılında diğer devletlerin rızasını gözetmeksizin sadece Britanya'ya dayanarak bir deklarasyon ortaya koymuş olsaydı, bu hedefine ulaşamazdı. Ve yine 1918 yılında bu güçlerin onayını almamış olsaydı, uluslararası hukuku böylesine zorlayan bir çalışmayı gerçekleştiremezdi. 1917'lerin dünya merkezi Londra'da, tıpkı bugün Washington olduğu gibi, böylesi bir işi göğüslemek hiç de kolay değildi. Fakat çok yönlü bir diplomasi dünyanın diğer güç merkezlerinin de kendisi etrafında kümeleşmesine yardımcı oldu. İşte böylesi bir küresel kümeleşme Siyonizm'e Balfour Deklarasyonu'nun yanısıra, BM paylaşım planı ve Güvenlik Konseyi'nin 242 sayılı kararını elde etme fırsatını sağlamıştı. Hepsini unutalım, İsrail ya da politikaları, kendi kurguladığı uluslararası meşruiyet zeminini dahi sarsmaktadır, özellikle sıkı bir bağ kurduğu eski dostları ile ilişkileri çözülmeye başlamakta.

İkinci olarak, Sokolow'un hikâyesi, bir halkın diplomasisinde yedek oyuncu olarak görülecek hiçbir erkek ve kadının olmadığını bize hatırlatır. Sokolow birçok dili konuşabilmesi sayesinde Avrupa ve Amerika boyunca birçok işini kolaylıkla yürütecekti. Bu çok yönlülük şimdi bizim onun çalışmalarına yönelik hayret duymamızın bir diğer sebebidir. (Bir anekdotun onun Eskenazice, Rusça, Lehçe, Almanca, Fransızca ve İngilizce bildiğini öğreniyoruz) Fakat İspanyolca ve İtalyanca gibi dillerde yeterliliği olduğu söylenemez. Siyonist aktivisti Shmaryahu Levin onun bu paha biçilmez yeteneği hakkında şöyle bir hatırasını aktarıyor:

"Eğer Yahudiler kendilerine ait bir devlete sahip olsalardı kuşkusuz Sokolow bu devletin ayrıcalıklı diplomatı olurdu. Henüz gençliğinden itibaren o bu yöndeki yeteneğini uluslararası diplomaside bir etkiye sahip olmak için kullanmaya başladı. Onun hal ve tutumları, toplumsal yaklaşımları, konuşma usulü, giyimi, kuşamı ve neşeli tavrı adeta "büyük dünya"nın inşa edilmesi için doğan birisini anımsatıyordu. Ne içerisinde bulunduğum Yahudiler ne de bildiğim başka bir kesim arasında Sokolow gibi Avrupa merkezli bir sentez söylemini dile getirebilen birisini görmedim, hatta batı Avrupa'daki Yahudiler de buna dâhil. Onların çoğu Fransız, İngiliz ya da Almanlara yöneliyordu, fakat Sokolow bütün bir Avrupa'ya."

Sokolow ile seyahat eden Siyonist lider Nahum Goldmann ise onun şekil değiştirebilen bir karaktere sahip olduğunu aktarıyordu:

"O, herhangi bir konuşmada muhatabının söylemini kolaylıkla paylaşabilecek bir karaktere sahipti. Hasidik bir rabbiyle konuştuğunda bir Hasid olur, bir Fransız bürokratla konuştuğunda cana yakın bir "kurucu ruha" dönüşürdü. Hatta ve hatta bazılarının hem jest hem de kasıt olarak aktardığı üzere Papa ile konuştuğunda da iyi bir Katolik'e dönüşürdü. Modern İsrail'in gücü tıpkı Sokolow gibi potansiyelini açığa çıkaracak genç vatandaşların önünü açmak ve onu bir rol model yapmaktır."

Kasım ayı yaklaşırken Balfour Deklarasyonu'nu Britanya'nın utanç verici yüzü olarak gören liberal İsraililer arasında huzursuzluk baş gösterecektir. Bazı Yahudi eleştirmenlerin de bu durumu "İsrail'in Güneybatı Asya'da kolonyal bir kanser olduğu" şeklinde yorumlaması, İsrail destekçisi bir öğrenciyi şunu itiraf etmeye itecekti: "İsrail'in, nefret edilen Britanya İmparatorluğunun bölgedeki bir kalıntısı olarak etiketlenmesine izin verirsek ulaşmak istediğimiz hedeflerimizi şimdiden kaybettik demektir."

Peki İsrail neden bu şekilde etiketlenmek ister? Yukarıda aktardığım üzere Balfour Deklarasyonu, Britanya tarafından İtilaf devletleri ve ABD adına Yahudilere verilen vaatti. Milletler Cemiyeti'nde Britanya'ya karşı yükümlü olan manda aynı zamanda resmi ulusal bir Yahudi vatanı yaratma ideali hukuki bir zorunluluk haline getirilmişti. Arthur Koestler şu konuda hatalıydı, Balfour Deklarasyonu sadece bir ulus vaadi değildi. Balfour Deklarasyonu'nu sümen altı etmek ancak basitçe partizan bir tarih anlatısının oluşmasına sebep olacaktır. Fakat, Filistinlilerin ve onların dostlarının gerçeklerin sümen altı edilmesine izin vermeyeceğini bildiğiniz halde neden hakikati ortaya koymuyorsunuz? İşte bu kısa yazının amacı sadece bu soruyu gündeme getirmektir.

Bu arada, deklarasyonun yüzüncü yılı sadece İsrail'in dünya üzerindeki meşruiyetinin bir dönüm noktası olarak anılmamalı, aynı zamanda Siyonizmin Yahudiler arasındaki nüfuzunu arttırdığı bir milat olarak da görülmeli. Londra'dan New York'a, Kiev'den Odessa'ya Yahudiler coşku içerisinde. İsaiah Friedman şöyle yazıyor: "Kasım 1917 yılından sonra Yahudi halkı asla eskisi gibi olmadı... Siyonistler muhteşem bir zafer kazandılar. Bundan böyle, Siyonistler Yahudi halkı içerisinde en merkezi ve en dinamik rolü elde etmiş oldu."

Bu, 1897 yılındaki ilk Siyonist konferansının ardından dahi söylenemezdi. Fakat Balfour Deklarasyonu ile birlikte Yahudi halkı Siyonizmin devrini yaşamaya başlayacaktı. Bu konuda en net örneği modern İbranice uzmanı Eliezer Ben-Yehuda'da borçluyuz. O ölümünden önce mezar taşındaki ölüm tarihinin nasıl yazılacağına dair bir vasiyet bırakmıştı ve vasiyeti yerine getirildi: "26 Kislev, Balfour Deklarasyonu'ndan 6 yıl sonra".

İşte bu, bugün halihazırda içerisinde bulunduğumuz Yahudi dünyasının bir örneğidir. Tıpkı ilk başta diğer İtilaf kuvvetlerinin çekimsizlik gösterdikleri gibi Britanya da daha sonraları Balfour Deklarasyonu'na sadık kalma konusunda tereddüt gösterecekti. Fakat Yahudiler hiçbir zaman tereddüt etmedi.

Çeviren: Düccane DEMİRTAŞ / Umrans Dergisi

*Martin Kramer. Kudüs'teki Shalem Koleji'nde Ortadoğu tarihçisi. Aynı zamanda Washington Enstitüsü Yakın Doğu Masasında misafir araştırmacı. En son çıkan kitabı The War on Error (2016)

Bu makale mosaicmagazine.com sitesinden çevrilmiştir. <https://mosaicmagazine.com/response/2017/06/the-balfour-declaration-was-more-than-the-promise-of-one-nation/>

KATEGORİLER

ANASAYFA

HAKKIMIZDA

KURULUŞLARIMIZ

YAYINLARIMIZ

GALERİ

ARŞİV

İLETİŞİM

2011 İstanbul Sözleşmesi ve Toplumsal

HIZLI İLETİŞİM

	UMRAN KÜLTÜR VE MEDENİYET HAREKETİ
	Tel: 0(212) 635 4252 / 53
	Cep Telefonu: 0543 768 1385
	Faks: 0(212) 534 88 88
	E-mail: bilgi@umranharek
	Adres: İskenderpaşa Mah. Yeşiltekte Sok. No:4/1 Fatih - İstanbul
	FACEBOOK
	TWITTER
	GOOGLE+